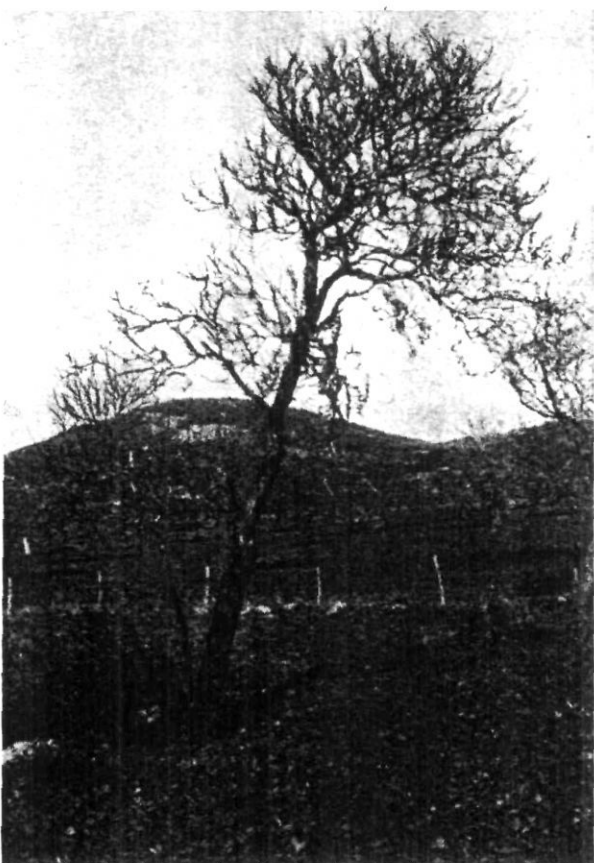

Tenguem ametllers jóvens i productius

Per JOAN CALVERA VEHÍ

Arbre envellit i improductiu típic de la nostra illa.

Podem renovar els nostres arbres per fer-los més productius i augmentar la seua rendabilitat.

L'ametlla es pot dir que és l'ingrés més gros dels nostres pagesos. Però els ametllers de la nostra illa, tot i sent el nostre clima ideal per al seu cultiu, tenen unes produccions mitjanes molt baixes. Posem com a comparació que si produeixen una mitjana de 2 a 3 kg. per arbre i any, en podrien produir perfectament més de vuit.

A què és degut això?

Existeixen dues raons fonamentals:

Les gelades i l'envelliment acompanyat del mal conreu. Veurem que podem lluitar amb bastant d'eficàcia contra les dues coses.

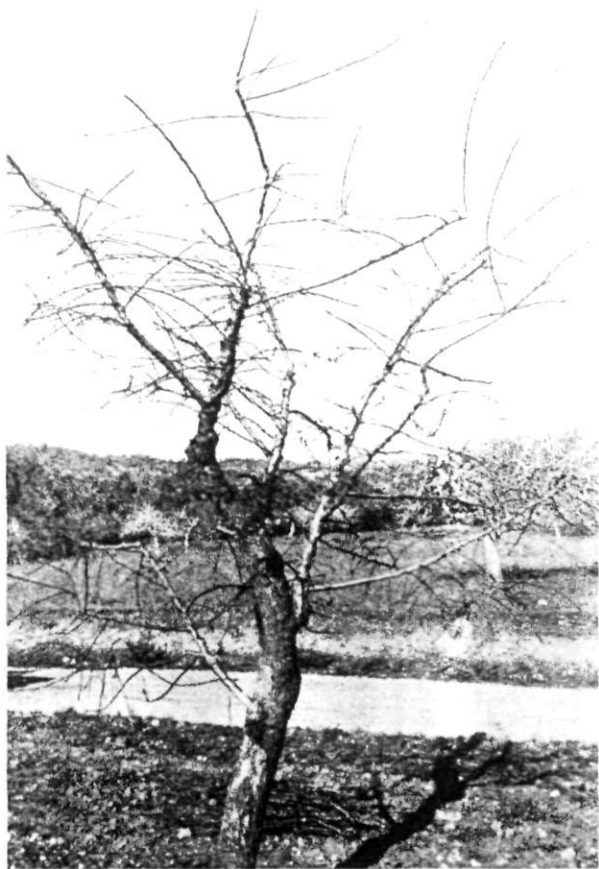
Gelades

L'ametller és un cultiu de clima mediterrani. Troba condicions molt favorables a la costa mediterrània de la península Ibèrica, Itàlia, Sud de França i illes Balears (exceptuant-ne Menorca i Formentera pel seu caràcter ventoler). A la península el trobem fins ben entrat Aragó, però com més continental és el clima, pitjor, precisament per això de les gelades. Darrerament, als Estats Units, a Califòrnia, s'han fet grans plantacions que ja signifiquen (i encara no estan a ple rendiment) una gran competència per a la nostra ametlla. Però a tots aquests llocs podem considerar un clima benigne que els és comú.

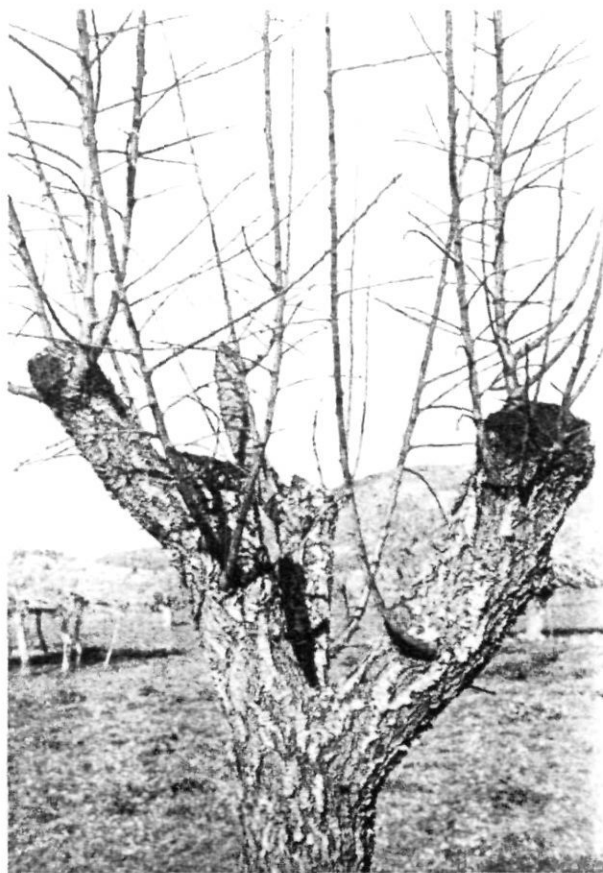
Ara bé, a Eivissa els ametllers són quasibé tots de varietats molt primerenques, que floreixen molt prest, pel gener. Quasi sempre tenim petites gelades que troben l'ametlla acabada de quallar, i és quan la perjudiquen.

Aquest fet està molt accentuat a algunes bandes com Aubarca, ses Mines de Sant Carles, part de Corona, etc., que són les parts més fredes; jo crec que el lloc més arrecerat és potser aquesta part de Sant Mateu que queda més *enfonsada*.

O sigui, si tenguéssim varietats d'ametllers que floris-

Arbre rejuvenit i empeltat de noves varietats a Can Fornet, Buscastell, als dos anys d'esporgat. Es pot comprovar que totes les branques són noves i l'arbre és completament nou i ben format.

Arbre a Can Cosmi de Corona un any després de l'esporga de rejuveniment. Podem veure les vigoroses brotades que donaran lloc a un arbre jove i ben format.

sin un mes més tard, normalment no els afectaria aquest fred i per tant produirien molt més.

I aquestes varietats les tenim ja trobades. A Eivissa hem provat algunes classes de floració tardana, com la Cristomorto, Tuono, Miagkokolumen, Picantilli, Yaltano, Morskoi, Texas, Ai i Planeta; han fet ja dues floracions i veim una gran diferència amb les nostres. Així, per exemple, en els arbres provats d'aquestes varietats, a darrers de gener de 1972 vam comprovar que la Morskoy, Yaltano i Miagkokolumen (totes tres russes) no havien començat encara a moure, mentre que els arbres del voltant, o sigui els d'aquí, tenien ja el 100 % de la flor oberta. Aquest any el dia 7 de gener les del país tenien en la mateixa finca un 90 % de flor oberta i les altres tenien només un 10 % d'ulls començant a moure. Podria ser una bona solució per a aquestes finques, on els arbres no produeixen per culpa del gel, empeltar-los d'aquestes classes; així potser resoldrien aquest problema. A més totes aquestes varietats a Eivissa agafen molta força i es desenrotllen ràpidament.

Envelliment dels arbres

Qualsevol que doni una volta per la nostra illa veu una gran quantitat d'ametllers molt llargs, alguns amb un sol tany, torts amb un plomeret de fulles a la punta i amb una escorça molt gruixuda. Són arbres vells, gairebé no produeixen. Però els arbres es poden rejuvenir, perquè generalment estan bé de soca, no estan atacats de moltes malalties.

Rejuvenir un arbre es fer-li néixer branques joves, baixes, que reconstrueixin i formin de bell nou l'arbre.

Un procediment és esporgar-lo ben fort (acompanyat, naturalment, d'un bon abonament) provocant la sortida de brulles baixes; aquestes es seleccionen, deixant dues, tres o quatre branques principals que donen lloc a l'esquelet de l'arbre futur. Després, tallam les branques velles i ja tenim un arbre nou que en qüestió de pocs anys, si el cuidam bé, serà molt més gros i productiu que l'antic.

Arbre vell acabat d'empeltar d'escudet al tronc, per tal de renovar-lo (es Puig d'es Llobets, Sant Rafel).

Ametller a Can Xumeu de S'Hort, Sant Llorenç, vint dies després d'empeltat i una volta treta ja la corda d'empeltar. Es poden veure els empelts que voltan el tronc.

Al mateix temps, si volem també canviar la varietat, empeltam aquestos brulls joves, pel juny, de pell. Així podem tenir o bé varietats més tardanes, com deïem abans, o bé de més rendiment, ja siguin forateres o eivissenques, perquè aquí en tenim de tan bones o més que les millors i, encara, més aclimatades al medi ambient.

Però aquest sistema, que hem comprovat que va molt bé per a algunes varietats com la Paueta o la Flor Vermella, no resulta tan bé amb classes com la Fita, que tenen gran dificultat de rebrotada en fusta vella. Llavors podria anar bé un sistema que aquest any s'ha començat a practicar en alguns arbres de Sant Mateu, Corona, Santa Eulària, Sant Carles, Sant Llorenç i Sant Rafel. Consisteix a posar, pel juny, uns empelts de pell de la varietat que volem en el tronc o branques principals d'arbres vells, tot voltant-los. Si els empelts prenen bé (només que siguin dos o tres per arbre), anam reduint-lo gradualment i queden només les branques procedents d'aquestos empelts. Cal fixar-nos bé que sempre parlem d'empelts de pell i no d'altres, perquè tractant-se d'arbres vells arriben a soldar-se molt millor i resisteixen més el vent sense esqueixar-se. En la meua opinió totes aquestes solucions que plantejam poden contribuir a resoldre el problema de la baixa rendabilitat de l'ametller a Eivissa. Ara es pot parlar amb una experiència, perquè existeixen bastants camps de demostració aquí mateix a on ho pot comprovar tot aquell que ho desitgi.

Així i tot no hem de deixar de banda el menjar o sigui l'abonat mineral i sobretot l'orgànic (fems), perquè sense això tota la resta és feina perduda.

JOAN CALVERA VEHÍ

L'INSTITUT D'ESTUDIS EIVISSENCS us comunica que ha obert un despatx a la Via Púnica, 2, entresol D, telèfon 30 26 11.

Tothom que s'interessi per la nostra Institució, o bé ens vulgui fer alguna consulta, serà atès adequadament.

Us recordam, també, que la revista EIVISSA pot ser un obsequi molt agradable per als vostres amics i familiars que viuen fora de l'illa i que tal vegada desconeixen la nostra publicació. Faceu-los arribar EIVISSA com més aviat millor. Bastarà que ens visiteu o ens telefoneu, de 5 a 7 de la tarda, i de seguida complirem el vostre encàrrec.

**Subscripció anual 200 ptes.;
estranger, 250 ptes.**